

Tarkastuslautakunnan esitys yhtymäkokoukselle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

50/02.02.02.00/2024 [Vuoden 2023 tilinpäätös]

Hallitus 19.03.2024 § 20

Esittelijä Vs. toimitusjohtaja Vesa Silfver
Valmistelija johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194;
yksikön päällikkö Maarit Hauskamaa, p. 040 721 7546

Tilinpäätös vuodelta 2023

Kuntalain 113 §:n mukaan kuntayhtymän hallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se yhtymäkokouksen käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä. Perussopimuksen 11 §:n mukaan kuntayhtymän tilinpäätöksestä päätetään viimeistään toukokuun loppuun mennessä pidettävässä yhtymäkokouksessa.

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä. Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys yhtymäkokouksen hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kuntayhtymän talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Toimintakertomuksessa on tehtävä myös esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tuloslaskelma

Tuotot

Lipputulot ovat yhteensä 376,4 milj. euroa ja ne alittivat talousarvion 4,6 milj. eurolla (-1,2 %). Talousarvion lipunmyyntiennuste perustui keskimäärin -12 % matkustajamäärän laskuun vuoteen 2019 verrattuna, kun toteutunut matkustajamäärien vähenemä oli -13 %.

Kunnat maksavat HSL:n kulut kuntaosuuksina siltä osin kuin niitä ei voida kattaa lipputulolla tai muilla tuloilla. Laskutetut kuntaosuudet olivat yhteensä muutetun talousarvion mukaiset 466,3 milj. euroa ja toimintakuluista niillä katettiin 56,2 %.

Tukia ja avustuksia saatiin yhteensä 16,3 milj. euroa, josta 5,3 milj. euroa suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukea, 10,7 milj. euroa ilmastoperusteisen rahoituksen MAL-sopimuksissa sidottua tukea ja 0,3 milj. euroa muita tukia ja avustuksia.

Muut toimintatuotot olivat yhteensä 17,3 milj. euroa ja ne koostuvat pääosin tarkastusmaksutuloista sekä liikennöitsijöiltä laskutettavista matkakorttilaitteiden ja taukotilojen vuokrista. Tarkastusmaksutuloja kertyi 4,3 milj. euroa ja niistä kirjattiin 1,8 milj. euron luottotappiovaraus. Muut tuotot sisältävät myös 5,9 milj. euron kirjanpidollisen oikaisuerän. Matkakorteilla oleva käyttämätön arvo tullaan siirtämään lipputiliinhankkeen valmistuessa ns. digiarvoksi uuteen lippujärjestelmään. Matkakortin käyttämättömän arvon osuudesta taseesta tuloutettiin 2,8 milj. euroa nykyisten matkakorttien edeltävän sukupolven käyttämätöntä arvoa muihin tuottoihin. Muu oikaisutarve taseen matkakortin arvoon selvitetään, kun uusi järjestelmä otetaan

käyttöön ja arvo siirtyy digiarvoksi. Paperisten työmatkaseteleiden käyttö päättyi keväällä 2023 ja taseessa oleva saldo käyttämättä jääneistä, mutta hyvittämättömistä ostoista, tuloutettiin 3,1 milj. euroa tuloslaskelmaan muina tuottoina.

Kulut

Toimintakuluja toteutui yhteensä 830,1 milj. euroa, mikä jäi 42,4 milj. euroa alle muutetun talousarvion (-4,9 %). Toimintakuluista 792,5 milj. euroa (95,5 %) oli palvelujen ostomenoja.

Joukkoliikenteen operointikustannukset ovat yhteensä 558,9 milj. euroa, 67,3 % HSL:n toimintakuluista. Operointikustannukset kasvoivat vertailukauteen nähden 33,5 milj. euroa (6,4 %), mutta alittivat talousarvion 37,1 milj. eurolla (-6,2 %).

Operointikulujen osalta bussiliikenne on selvästi suurin kokonaisuus 61,2 %:n osuudella operointikuluista yhteensä. Vuonna 2023 bussiliikenteen operointikustannukset olivat 341,9 milj. euroa. Kustannukset alittivat talousarvion 18,4 milj. eurolla (-5,1 %). Talousarviota alempaa kustannustoteumaa selittää maltillistunut kustannustason kehitys 2,7 % vuosittaiseen kasvuvauhtiin (TA 3 %). Bussiliikenteen kustannusten laskuun oleellisesti vaikutti myös ajamattoman liikenteen ja sanktioiden osuudet. Junaliikenteen kustannukset olivat yhteensä 86,6 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 95,2 milj. euron menoihin. Suurin ero talousarvioon verrattuna koko vuoden osalta ovat energiaan liittyvät kustannukset, jotka alittavat merkittävästi talousarvion. Metroliikenteen kustannukset olivat 61,2 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 64,7 milj. euron menoihin. Metron suoritepohjaisissa kustannuksissa saavutettiin säästöjä pääosin kustannustason laskun, sekä suoritevähennysten takia. Raitioliikenteen kustannukset olivat 59,5 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 61,9 milj. euron menoihin. Raitioliikenteen suoritepohjaisissa kustannuksissa saavutettiin säästöjä kustannustason laskun, sekä suoritevähennysten takia. Pikaraitioliikenteen kustannukset olivat 5,3 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 9,7 milj. euron menoihin. Säästöjä syntyi aloitusajankohdan siirtyessä lokakuun 2023 puoliväliin, kun talousarviossa varauduttiin toiminnan aloittamiseen syysliikenteessä 2023. Säästöjä saavutettiin myös varikon ja kaluston pääomakorvauksista ja kuljettajakustannuksista. Lauttaliikenteen toteutuneet kustannukset (4,5 milj. euroa) ylittivät talousarvion 0,4 milj. eurolla. Arvioitua suurempien kustannusten taustalla on TES-neuvotteluista, polttoaineen hinnan kehittymisestä ja kunnossapidosta seuranneet lisäkustannukset.

Jäsenkunnat ilmoittavat infralaskutuksensa kustannukset HSL:lle vuosittain. Kuluihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja koroista sekä täysimääräisesti infran hallinto- ja ylläpitokulut. Joukkoliikenneinfrastruktura maksettavat käyttöoikeuskorvaukset olivat yhteensä 197,5 milj. euroa ja toteutuivat muutetun talousarvion mukaisina. Talousarvion infrakustannuksia muutettiin kesken kauden pikaraitioliikenteen osalta liikennöinnin aloituksen viivästymisen takia. Jäsenkunnille maksettavien infrakorvausten lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Leppävaarassa ja Eirassa sijaitsevien sähköbussien latausinfra.

Muita kuin operointi- ja infrakustannuksia toteutui yhteensä 73,6 milj. euroa ja ne alittivat talousarvion 5,3 milj. eurolla (-6,7 %).

Henkilöstökuluja toteutui yhteensä 28,3 milj. euroa, ja ne ylittivät talousarvion 3,4 milj. eurolla (13,8 %). Talousarviossa oli varauduttu noin 400 työntekijän kuluihin, kun todellinen henkilöstön lukumäärä vuoden 2023 lopussa oli 427 henkilöä. Tilinpäätös sisältää 1,0 milj. euron tulospalkkiovarauksen.

Vuokrakuluja toteutui yhteensä 4,9 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa alle talousarvion. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kustannuksiin käytettiin 0,6 milj. euroa sekä muihin kuluihin 3,7 milj. euroa. Muut kulut sisältävät

tarkastusmaksutuloista toimintavuodelta 2023 kirjatun luottotappiovarauksen 1,8 milj. euroa.

Toimintatuottojen ja kulujen erotuksena syntyvä toimintakate oli 46,3 milj. euroa ylijäämäinen.

Rahoitus

Rahoituksen nettotuotoksi muodostui 2,9 milj. euroa, kun talousarviossa varauduttiin 0,01 milj. euron nettokuluihin. Korkotuottoja kassavarojen sijoituksista kertyi vuoden aikana yhteensä 1,3 milj. euroa ja saman verran, 1,3 milj. euroa, kertyi korkotuottoa maksuliiketeileiltä.

Kassavaroja on tilinpäätöshetkellä 31.12.2023 sijoitettuna Dansken korkorahastoon 34,0 milj. euroa ja Hypoteekkiyhdistyksen määräaikaiselle talletustilille yhteensä 25,0 milj. euroa.

Rahoituksen tunnusluvuilla mitattuna HSL:n kassan riittävyys oli tilinpäätöksessä hyvällä tasolla ollen 64,3 päivää. Maksuvalmiussuhde eli Quick Ratio oli 2,31 (yleisesti 2-2,5 välillä olevaa arvoa pidetään hyvänä tasona).

Suunnitelmapoistot ovat yhteensä 19,2 milj. euroa ja ne ylittivät talousarvion 3,2 milj. eurolla. Uudet lähimaksamisen mahdollistavat lukijalaitteet oli tavoitteena asentaa liikennevälineisiin vuoden 2023 aikana. Nykyisen lukijalaitteiden jäljellä oleva poisto aika lyhennettiin niin, että näiden laitteiden jäljellä olevat tasearvo poistettiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Poistojen ylittyminen johtuu tästä poistoajan muutoksesta.

Tilikauden tulos rahoituserien ja poistojen jälkeen on 30,0 milj. euroa ylijäämäinen, kun muutetussa talousarviossa oli varauduttu 19,5 milj. euron alijäämävaiheeseen tulokseen. Ylijäämä esitetään kirjattavaksi edellisten vuosien yli-/alijäämätileille.

Vuoden 2023 **investointimenot** ovat yhteensä 21,7 milj. euroa ja ne alittivat talousarvion 1,7 milj. eurolla (-7,3 %).

Taseen loppusumma 253,6 milj. euroa kasvoi edellisvuodesta 17,4 milj. eurolla.

HSL:n peruspääoma 31.12.2023 on 9,6 milj. euroa ja se säilyi edellisvuoden tasossa. Kun tilikauden ylijäämä, 30,0 milj. euroa, kirjataan edellisten tilikausien yli-/alijäämätileille, oma pääoma on tilinpäätöksessä 110,0 milj. euroa.

Talousarvion sitovat erät ja niiden toteutuminen

Hyväksyessään 29.11.2022 § 16 HSL:n vuoden 2023 talousarvion yhtymäkokous päätti, että sitovia määrärahoja talousarviossa ovat toimintakulut ja investointimenot ja sitova tuloarvio kuntaosuudet yhteensä. Yhtymäkokous hyväksyi 28.11.2023 § 9 muutoksen talousarvion sitovien erien kuntaosuustuloihin, kun Helsingin kuntaosuutta hyvitetiin 980 000 eurolla.

Talousarvion sitovat erät ja niiden toteutuminen:

	TA2023	Muutettu TA2023	Tilinpäätös 2023	ERO Muut. TA2023/TP2023	
Toimintamenot	876 000 000 €	876 000 000 €	830 075 330 €	-45 924 670	-5,2 %
Investointimenot	23 387 000 €	23 387 000 €	21 680 807 €	-1 706 193	-7,3 %
Kuntaosuudet	467 307 000 €	466 327 000 €	466 327 000 €	0	0,0 %

Kuntaosuudet toteutuivat muutetun talousarvion mukaisina. Toimintakulut jäivät 45,9 milj. euroa (-5,2 %) alle talousarvion sitovan erän ja investointimenot 1,7 milj. euroa (-7,3 %) talousarvion sitovasta erästä.

Hyväksyessään 25.10.2022 § 106 Toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2023-2025 Yhtymäkokous päätti, että vuonna 2023 HSL ei maksa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä tai laskuta korkoa alijäämästä, mutta HSL maksaa kuntakohtaisesta peruspääomaosuudesta PKS-omistajaohjauksen tavoitteiden mukaisesti 1,5 %:n korvauksen. Perussopimuksen 14 §:n mukaan yhtymäkokouksen tehtäviin kuuluvat kevätyhtymäkokouksessa peruspääoman koron määrästä ja maksamisesta päättäminen.

Ehdotus

Hallitus päättää

a) ehdottaa yhtymäkokoukselle, että tilikauden ylijäämä, 30 016 829,33 euroa kirjataan edellisten vuosien yli-/alijäämätileille; sekä

b) hyväksyä ja allekirjoittaa tilinpäätöksen ja jättää sen tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saattaa tilinpäätöksen tarkastuksen ja tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen yhtymäkokouksen käsiteltäväksi.

Käsittely

Helsingin kaupungin asiantuntijaedustaja Anni Sinnemäki saapui kokoukseen klo 10.09 asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että allekirjoittajaksi tilinpäätökseen vaihdetaan hallituksen puheenjohtajana Matias Pajula varapuheenjohtaja Pekka Saurin sijasta, ja että Sauri allekirjoittaa tilinpäätöksen hallituksen jäsenenä. Pajulan varajäsen Sirpa Asko-Seljavaara poistetaan allekirjoittajista.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Liite

Tilinpäätös vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 16.04.2024 § 24

Tilintarkastaja on tilintarkastuskertomuksessaan esittänyt tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilivuodelta 2023. Lautakunta antaa tilintarkastuskertomuksen yhtymäkokoukselle tiedoksi ja toteaa, että tilintarkastuskertomus ei sisällä sellaista muistutusta, josta olisi hankittava asianomaisen selitys sekä hallituksen lausunto.

Ehdotus

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että:

- Yhtymäkokous päättää merkitä tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2023 tiedoksi.
- Vuoden 2023 tilinpäätös hyväksytään.

ja

- Kuntayhtymän hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.2023–31.12.2023.

Päätös

Esityksen mukaisesti.

Ehdotus	Yhtymäkokous päättää a) merkitä tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2023 tiedoksi; b) vahvistaa vuoden 2023 tilinpäätöksen ja myöntää tilivelvollisille vastuuvapauden tilikaudelta 2023; c) että tilikauden ylijäämä, 30 016 829,33 euroa kirjataan edellisten vuosien yli-/alijäämätilille; sekä d) todeta, että peruspääomalle maksetaan yhtymäkokouksessa 28.11.2023 päätetysti PKS-omistajaohjauslinjauksen mukaisesti 1,5 % korkoa.
Käsittely	Merkittiin pöytäkirjaan, että Kirkkonummen edustaja Markus Myllyniemi antoi seuraavan lausuman: Vuoden 2023 tilinpäätöksen perusteella Kirkkonummen kuntaosuus on ollut 52,9 %. Kirkkonummen kunta kiinnittää huomiota kunnan kuntaosuuden kasvamiseen yli 50 % ja on aikaisemmissa lausunnoissaan edellyttänyt kuntaosuuden pysymistä alle 50 % tason. Kunta edellyttää HSL:ltä toimenpiteitä, jolla Kirkkonummen kuntaosuus tulevina vuosina jää alle 50 prosentin.
Päätös	Yhtymäkokous päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
Liitteet	Tilinpäätös 2023 Tilintarkastuskertomus 2023